

Ochranařská hodnota bývalých vojenských prostorů v ČR z pohledu rostlin a denních motýlů

Vojenské prostory představují území významně ovlivněná lidskou činností, ale mají významný ochranařský potenciál. V této studii je zkoumána ochranařská hodnota bývalých středně velkých vojenských prostorů na příkladu cévnatých rostlin a denních motýlů. Výsledky jsou porovnávány s průzkumy provedenými v maloplošných chráněných územích. Druhová pestrost cévnatých rostlin v bývalých vojenských prostorech dosahovala srovnatelných hodnot s pestrostí v rezervacích, druhová pestrost denních motýlů byla v bývalých vojenských prostorech dokonce vyšší; naopak vyšší počet ohrožených druhů rostlin byl zjištěn v rezervacích a vztah mezi počtem ohrožených druhů motýlů v rezervacích a bývalých vojenských prostorech zůstává nejednoznačný. Vyšší druhová pestrost denních motýlů v bývalých vojenských prostorech jasně dokládá jejich ochranařskou hodnotu a skutečnost, že pestrá mozaika různých biotopů poskytuje vhodné prostředí pro široké spektrum druhů. Na rozdíl od rezervací se zde častěji vyskytují druhy vyžadující holou půdu a travinobylinná lada a křoviny. Hlavním výstupem této studie je zjištění, že nejen rozsáhlé vojenské prostory čítající stovky kilometrů čtverečních, ale i relativně malé vojenské prostory dosahující desítky hektarů se vyrovnají nebo předčí v určitých aspektech rezervace, které byly vyhlášeny se záměrem chránit biodiverzitu. Opuštěním vojenských prostorů dochází k jejich ohrožení buď výstavbou nebo sukcesí směřující k homogenizaci doposud heterogenní mozaiky stanovišť. Pro zachování prospěšné dynamiky disturbancí a sukcesních pochodů se nabízí využití některých sportovních aktivit (čtyřkolky, ježdění na koních) či zavedení pastvy velkých býložravců.

Využitelné výstupy:

Vojenské prostory představují území významně ovlivněná lidskou činností, ale mají významný ochranařský potenciál. V minulosti byly využívány např. ke střelbě ostrou municí a cvičení těžké vojenské techniky. Docházelo zde proto jednak k intenzivním disturbancím, na druhou stranu zde bylo vyloučeno intenzivní zemědělské a lesnické využití a byl zde omezen přístup veřejnosti. Dynamika disturbancí a sukcese vytvářela vysoce heterogenní prostředí, které vyhovuje pestré škále organismů. V této studii je zkoumána ochranařská hodnota bývalých středně velkých vojenských prostorů na příkladu cévnatých rostlin a denních motýlů. Výsledky jsou porovnávány s průzkumy provedenými v maloplošných chráněných územích.

Ve 125 rezervacích bylo zjištěno 1941 rostlinných druhů, z toho 884 druhů zařazených v červeném seznamu a 152 denních motýlů, z čehož bylo 71 druhů ohrožených. V 43 bývalých vojenských prostorech bylo zjištěno 873 druhů rostlin, z čehož bylo 160 druhů ohrožených a ve 41 bývalých vojenských prostorech bylo zjištěno 118 druhů denních motýlů, z toho 42 druhů ohrožených. Mezi 100 druhů rostlin nejvíce spjatými s rezervacemi bylo 76 druhů ohrožených, pro vojenské prostory bylo charakteristických 100 druhů a z toho 27 ohrožených. Z 38 druhů denních motýlů spjatých s rezervacemi bylo 33 ohrožených druhů, ze stejného počtu bylo 13 druhů ohrožených v bývalých vojenských prostorech.

Druhová pestrost cévnatých rostlin v bývalých vojenských prostorech dosahovala srovnatelných hodnot s pestrostí v rezervacích, druhová pestrost denních motýlů byla v bývalých vojenských prostorech dokonce vyšší; naopak vyšší počet ohrožených druhů rostlin byl zjištěn v rezervacích a vztah mezi počtem ohrožených druhů motýlů v rezervacích a bývalých vojenských prostorech zůstává nejednoznačný. Vyšší zastoupení rostlin v rezervacích je dáno historií jejich vzniku – mnoho rezervací bylo vyhlášeno z botanického důvodu. V rezervacích jsou chráněny vzácné a ubývající biotopy a druhy na ně vázané.

Vyšší druhová pestrost denních motýlů v bývalých vojenských prostorech jasně dokládá jejich ochranařskou hodnotu a skutečnost, že pestrá mozaika různých biotopů poskytuje vhodné prostředí pro široké spektrum druhů. Na rozdíl od rezervací se zde častěji vyskytují druhy vyžadující holou půdu a travinobylinná lada a křoviny. Hlavním výstupem této studie je zjištění, že nejen rozsáhlé vojenské prostory čítající stovky kilometrů čtverečních ale i relativně malé vojenské prostory dosahující desítky hektarů se vyrovnají nebo i předčí v určitých aspektech rezervace, které byly vyhlášeny se záměrem chránit biodiverzitu. Dalším výstupem je výzva k přehodnocení managementu v mnoha rezervacích tak, aby zahrnoval více heterogenní podmínky a rovněž vytvořil biotopy pro druhy raných sukcesních stadií. Opuštěním vojenských prostorů dochází k jejich ohrožení buď výstavbou nebo sukcesí směřující k homogenizaci doposud heterogenní mozaiky stanovišť. Pro

zachování prospěšné dynamiky disturbancí a sukcesních pochodů se nabízí využití některých sportovních aktivit (čtyřkolky, ježdění na koních) či zavedení pastvy velkých býložravců.

Grafické přílohy: [mta1.jpg](#) [1]

 [mta2.jpg](#) [2]

Zdroj: Cizek O., Vrba P., Benes J., Hrazsky Z., Koptik J., Kucera T., Marhoul P., Zamecnik J., Konvicka M. 2012: Conservation Potential of Abandoned Military Areas Matches That of Established Reserves: Plants and Butterflies in the Czech Republic. PLoS ONE 8(1): e53124.

doi:10.1371/journal.pone.0053124

Zadal: Jiří Pokorný

URL zdroje: <https://forumochranyprirody.cz/ochranarska-hodnota-byvalych-vojenskych-prostoru-v-cr-z-pohledu-rostlin-dennich-motyly>

Odkazy:

[1] <https://forumochranyprirody.cz/sites/default/files/mta1.jpg>

[2] <https://forumochranyprirody.cz/sites/default/files/mta2.jpg>